

Jaakko Liikanen pitää lasiuunit kuumina Riihimäellä

Ornamo-pallo tuo kunniaa lasinpuhaltajan yritykselle, joka vaalii taidelasin perinnettä.

ANU KANKAANSYDÄN-LAHTINEN / HÄSA

Riihimäki

Anu Kankaansydän-Lahtinen Riihimäkeläinen JL-Lasi on yksi neljästä yrityksestä, jolle Teollisuustaitteen Liitto Ornamo on Muotoilun vuonna antanut professori Timo Sarpanevan vuonna 1961 suunnitteleman Ornamo-pallon.

Ornamo-pallo on tunnustus, jolla liitto palkitsee tällä kertaa muotoiluintensiivisiä yrityksiä. Pallon ovat saaneet vuosien varrella 49 yritystä.

Lasinpuhaltaja **Jaakko Liikanen** vuonna 1994 perustama JL-Lasi vaalii taidelasin perinnettä. Riihimäen entisen lasitehtaan lasihytti heräsi henkiin vuosien tauon jälkeen, kun Jaakko Liikanen toi hyttiin uunit.

- Tämä on sama hytti, jossa nuorena poikana vuonna 1966 näin sulaa lasia ensimmäisen kerran. Olin vain kyläreissulla Riihimäellä, mutta sula massa teki vaikutuksen. Kävelin konttoriin ja kysyin töitä. Sieltä luovuttiin, kunhan ensin kävisin Riihimäen ammattikoulussa lasinpuhaltajan opissa.

Jo vuotta myöhemmin Liikanen aloitti työt Riihimäen Lasilä. Yhdeksän vuotta myöhemmin taidelasin puhaltaminen lopetettiin ja lasinpuhaltajat joutuivat hakemaan uutta työtä tai uuden työpaikan.

- Olen onnistunut pysymään omassa ammatissani ja saamaan aina töitä. Yhdeksän vuotta olin Studiolasissa ja toiset yhdeksän Jussis Keramik -yrityksessä. Niiden lomaan on mahtunut useita lyhyitä työkaksoja muualla. Kun Jussis Keramik meni konkurssiin ja kävin Art Glass Teamisissa Humppilassa saakka, pitkä työmatka synnytti ajatuksen omasta yrityksestä.

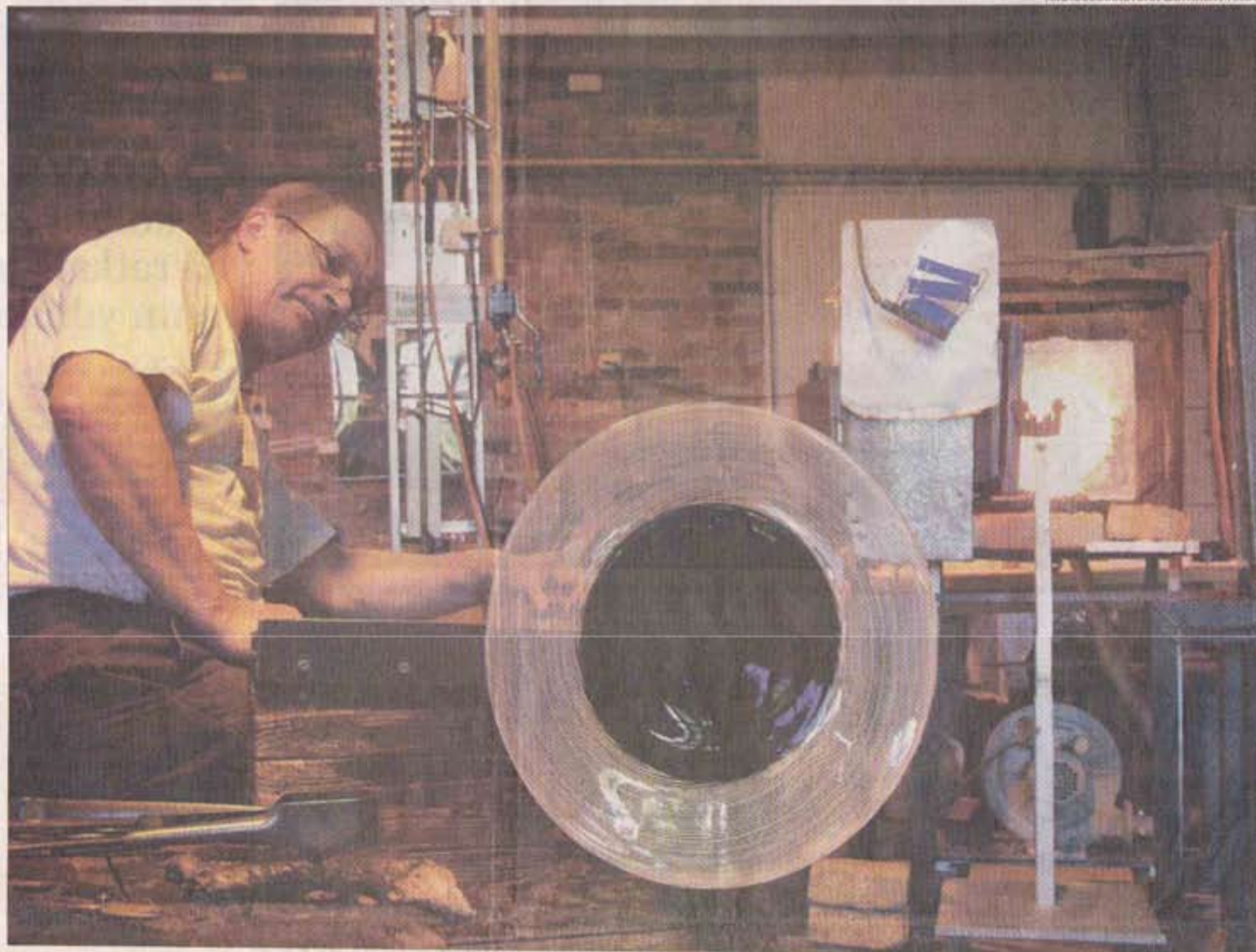
Puhaltaja toteuttaa muotoilijan ideat

Yrityksen syntyä helpotti, kun Jaakko Liikanen sai Risto-Matti Ratian kanssa tehtyä sopimuksen lasiesineiden puhaltamisesta Marimekolle. Ensimmäistä asiakasta on seurannut vuosien varrella laaja ja nimekäs joukko muotoilijoita, joiden ideat taitava lasinpuhaltaja toteuttaa uniikkiesineiksi.

Brita Flander, Camilla Moberg, Oiva Toikka, Markku Piri, Helena Tynell, Pertti Metsälampi, Nanny Still, Risto Granlund ja Anu Penttinen muiden muassa ovat löytäneet tiensä Jaakko Liikanen luo.

Lasinpuhaltajan ammattitaitoa ei voi oppia koulun penkillä. Työ opettaa, mutta myös tiivis mestarien työskentelyn seuraaminen.

- Puhaltajana näkee vaikka Muranon mestarien käyttämiä

Jaakko Liikanen incalmolla puhaltama filigraanivati on viittä vaille valmiina.

tekniikoita ja pikkukikkoja, joita sitten itse soveltaa omassa työssään. Ainakin viisi kertaa olen vierailut Muranon lasitehtaila hakemassa oppia. Kerran minulle tehtiin työtarjouskin, mutten tarttunut siihen niin kuin en tarttunut Lontoon muotoilijoidenkaan tarjoukseen parikymmentä vuotta sitten.

Lampunkupuja tilauksesta

Kotimaassa Jaakko Liikanenle riittää töitä, sillä käsin puhalletuille lasille on yllättävästi kysyntää.

Lasinpuhaltaja ei puhalla pelkkää uniikkia taidelasia. Käsin puhallettuja lasiosia tilataan yllättäviin tarpeisiin ja joskus suuriakin määriä.

Kansallisteatterissa harva jää

mieltämään, miten remontin yhteydessä pystyttiin kunnostamaan teatterin valaisimet. Jaakko Liikanen puhalsi ja valmisti yli sataan lampun kupuja ja lasiosia, joita ei millään muulla tavoin enää olisi voinut hankkia.

Suomen suurlähetystössä Tallinnassa on Liikanen valmistamia kiekkuraisia antiikkilampunomia. Myös Kino-Palatsin puuttuvat lampunkuvut syntyivät JL-Lasin hytissä.

Lasimassaan ei kyllästy

Jo neljän vuosikymmenen ajan Jaakko Liikanen on ottanut pillin päähän uunista kuumaa lasipöytä, puhaltanut ja muovannut, kuumentanut ja jäädyttänyt, hionut, kunnes maailmalle on voi-

nut lähettää uuden ja ainutkertaisen lasiesineen.

Kuuma lasi jakaa tarjota Liikanen vastuksen. Arvaamattoman materiaalin oikut takaavat, että taitavinkin mestari joutuu nöyrytykseen työssään. Hetken herpaantumisen, hajamielisyys, väärä liike tai virhearvio pilaaavat koko työn.

Jaakko Liikanen väittää, ettei helppoa tehtävää olekaan, vain toinen toistaan vaativampia.

- Tämä on minun juttuni, kuuma lasi. Muitakin tekniikoita olen tietysti kokeillut, mutta ne ovat jääneet. Puhaltaminen on taito, jonka haluan siirtää nuorillekin. Hytissä on joka vuosi kolme, joskus useampikin työharjoittelija alan oppilaitoksista. Oppilaat oppivat aputoissa, mutta myös tarkkailemalla ja sitten kokeilemalla itse.

Liikanen ei usko, että taidelasin puhaltaminen kuolee. Koulutusta saa Koulutuskeskus Tavastian lisäksi myös Kihniön ammattioppilaitoksessa. Työpaikkojakin on lasiteollisuudessa tarjolla, sillä valtaosa valmistuneista nuorista ryhtyy itsenäisiksi yrittäjiksi mieluummin kuin hakeutuu kuumiin lasihytteihin teollisuuden pariin.

JL-Lasin perustanut Liikanen on tyytyväinen ratkaisunsa. Tavoite on toteutunut, kun oma yritys työllistää niin Liikanen kuin hänen vaimonsa Toinin.

- Omassa hytissä saa tehdä työtä, leipä on turvattu ja elämä maistuu elämältä. Sen korkeampia tavoitteita en ole koskaan asettanutkaan. (HäSa)

➤ Ornamo-pallo

➤ Teollisuustaitteen Liitto Ornamon palkinnon saajat ovat JL-Lasi, AERO Design Furniture, Nanso ja Oras.

➤ Edellisen kerran pallot jaettiin vuonna 2001 Kaupalehti Optiolle, Käsi- ja taideteollisuusliitolle ja Vireolle.

➤ Palkinnon ovat vuosien varrella saaneet esimerkiksi Marimekko Printex, Arabian taideosasto, Asko, Vuokko, Fiskars, Metsovaara, Luhta, Neste ja Museovirasto - kaikkiaan palkintoa on jaettu 49 yritykselle.

➤ Ornamon Vuoden 2005 palkitut muotoilijat ovat esillä erityisessä palkittujen näyttelyssä Kaapelitehtaan Merikaapelihallissa Helsingissä.